

SAKSOFONI ERIALA PÕHIÕPPE ÕPPEKAVA

I ÜLDOSA

1. ÕPPE EESMÄRGID

- 1.1. Lääne-Harju Muusika- ja Kunstide Kooli eesmärgiks on õpilaste loomevõime avastamine ja kavakindel arendamine, professionaalse muusikahariduse õppeks tarviliku ettevalmistuse andmine ja kohaliku kultuurielu edendamine.
- 1.2. Kujundada isiksus, kes:
  - on loov;
  - oskab oma tegevust kavandada ja analüüsida;
  - suudab valida, otsustada ja vastutada;
  - mõistab teadmiste omandamise tähtsust ja on valmis koostööks.

2. ÕPPEPROTSESS

- 2.1. Õpetaja on õpitegevuse kavandaja ja õpilase motiveerija.
- 2.2. Tagasiside andmine on osa õppeprotsessist, et õpilast motiveerida ja määratleda tema individuaalsed õpitulemused.

3. ÕPPEKORRALDUS

- 3.1. Lääne-Harju Muusika- ja Kunstide Kooli muusikaosakonna põhiõppe õppekavale võetakse õppima vastuvõtukatsete tulemuste alusel.
- 3.2. Õppetöö peamiseks vormiks on õppetund, kuid õppetöö võib toimuda ka teistes õppevormides (nt. õppekäik, kontsert, proov, projektitöö, projektinädal, e-õpe, õppepäev, töötuba, iseseisev töö jms).
- 3.3. Õppetöö toimub tunniplaani alusel.
- 3.4. Õppetunni arvestuslik pikkus on 45 minutit.
- 3.5. Õppeaasta kestus on 35 õppenädalat ja koolivaheajad on teadus- ja haridusministri määrusega kehtestatud aegadel.
- 3.6. Õppeperioodid jagunevad poolaastateks.
- 3.7. Hindamine on kas suuline (analüüs/hinnang), eristuv/mitteeristuv (arvestatud/mittearvestatud) või numbriline (hinne), mis sisaldab positiivseid („5“, „4“, „3“) ja negatiivseid („2“, „1“) hindeid. Hinnatakse nii protsessi kui ka lõpptulemust.
- 3.8. Õpilase üleviimine järgmisesse klassi toimub positiivsete hinnete alusel õppenõukogu otsusega.
- 3.9. Eksamid on õpilasel vaja sooritada IV ja VII klassi lõpetamisel erialas ja solfedžos.
- 3.10. Lääne-Harju Muusika- ja Kunstide Kooli lõputunnistus väljastatakse 7. klassi lõpetajale, kes on läbinud põhiõppe õppekava ning sooritab lõpueksamid erialas ja solfedžos.
- 3.11. Õppevormi on võimalik vahetada üks kord õppeaastas põhiõppe õppekavalt taseme- või vabaõppe õppekavale ja vastupidi. Sooviavalduse kinnitab või lükkab tagasi õppealajuhataja.
- 3.12. Õppekorraldus kooliastmeti:
  - Ettevalmistusklass – 1-2 aastat;
  - Noorem aste – I-IV õppeaasta;
  - Vanem aste – V-VII õppeaasta;
  - Lisa-aasta(d) – võimaldatakse õppenõukogu otsusega õpilasele, kes on läbinud põhiõppe, omab eeldusi ja/või on orienteeritud professionaalse muusikahariduse omandamisele.
- 3.13. Õppeained ja tundide arv nädalas:

Õppeained	Ettevalmistus	Põhiõpe	

			noorem aste				vanem aste			Lisa-aastad
	I õ/a	II õ/a	I õ/a	II õ/a	III õ/a	IV õ/a	V õ/a	VI õ/a	VII õ/a	
Eriala	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Solfedžo	1	1	2	2	2	2	2	2	2	2*
Muusikalugu					1	1	1	1	1	
Üldklaver					1*	1*	1*	1*	1*	1*
Koosmäng ansambelis/orkestris					1	1	1	1	1	1*
Orkester				1*	1	1	1	1	1	1
Lisapilli					1*	1*	1*	1*	1*	1*

Selgitus:

- Number näitab tundide arvu nädalas.
- Tärniga märgitud õppeaine võimaldatakse õpilase soovi ja kooli võimaluse korral.

II AINEKAVAD

1. SAKSOFONI AINEKAVA

Saksofoniõppe eesmärgid on muusikalise kuulmise arendamine, selge ja väljendusrikas toonikujundus, pillimänguvõtete omandamine, tehniliste oskuste arendamine. Oluline on, et õpilasel kujuneks õppeaja jooksul välja esinemisoskus ja -julgus.

Koos kontsertmeistriga koosmängu harjumust arendatakse juba esimesest õppeaastast alates. Kontsertmeister külastab erialatunde regulaarselt. Oluline osa on ka orkestril ja ansamblikoosseisudel, kus osaletakse regulaarselt alates III klassist.

Ainekavas väljapakutud repertuaar on näide võimalikust repertuaari valikust. Õpetajal on vabadus valida õpilase individuaalsust arvestav ja tema arengut soodustav repertuaar.

Erialatunnis toimub uue materjali omandamine, mänguvõtete ja harjutamismetoodika õppimine. Eeldatakse, et õpetaja juhustest lähtuvalt jätkab õpilane igapäevaselt tööd ka kodus.

Hindelised esinemised ja eksamid

Hindelised esinemised toimuvad 1 kord poolaastas. I poolaastal ei pea esinema õpilased, kes õpivad esimest õppeaastat. Hindelise esinemise ja eksami kava peab vastama õppekavas toodud nõuetele. Eksami kava esitatakse korruga, täies ulatuses ja soovitavalt peast, välja arvatud ansamblinumber. Eksam tuleb sooritada IV ja VII klassis. Eksamit hindab eksamikomisjon. VII klassis võib I poolaasta hindelisel esinemisel esitada juba eksami kavas olevaid teoseid. Samal poolaastal vähemalt regionaalse ulatusega konkursil osalenud õpilane ei pea hindelisel esinemisel osalema ja tema hindeks loetakse 5 (väga hea). Poolaasta hinde moodustavad tööprotsessi hinded, hindelise esinemise hinne ja (alates II klassi II poolaastast) tehnilise arvestuse hinne. Aasta kokkuvõttev hinne moodustub poolaasta hinnetest.

Tehnilised arvestused

Tehniliste arvestuste sooritamine algab II klassis II poolaastal. III-VI klassini on tehnilised arvestused üks kord poolaastas. Heliredel tuleb esitada peast, etüüdi võib esitada noodist. Heliredeli hindamine on mitteeristuv (arvestatud/mittearvestatud) ja etüüdi hindamine numbriline. VII klassis toimub tehniline arvestus ainult I poolaastal.

1.1 NÕUDED KLASSIDE KAUPA

Ettevalmistus

Tutvumine saksofoniga. Saksofoni hooldamine. Võimalikult loomuliku ja vaba pillimängu asendi leidmine. Hingamisharjutused. Sõrmede ja keele koostöö. Ühtlase tooni tekitamine. Lihtsamad improvisatsiooniharjutused.

Hindeline esinemine

II poolaastal – 1-2 vabalt valitud pala.

I klass

Tutvumine saksofoniga. Saksofoni hooldamine. Võimalikult loomuliku ja vaba pillimängu asendi omandamine. Hingamisharjutused. Õhu toe kasutamine. Lihtsamate rütmivältuste ja štrihhide kasutamine. Mõistete *forte* ja *piano* tundma õppimine ja kasutamine.

Hindelised esinemised

I poolaastal – 2 erineva karakteriga pala (esinevad vaid eelnevalt ettevalmistusklassis õppinud õpilased).

II poolaastal – 2 erineva karakteriga pala

Näited repertuaarist

K. Tünpu - Meil aiaäärne tänavas
Traditsionaal - The banks of Ohio
P. Tšaikovski - Hümn päikesele
D. Bortnjanski - Hällilaul
E. Presley - Love me tender
W. A. Mozart - Allegretto

Valik kogumikke: N. Hovey *Elementary method saxophone*. P. de Ville *Universal method for the saxophone*. V. Ivanov *Akadeemiline saksofoni kool*. H. Klose *Methode Complete Pour Tous les pour Saxophones*.

Nõuded tehnikale

I poolaastal – helistikud G-duur, F-duur ühe oktaavi ulatuses.
II poolaastal – helistikud G-, F-, D-duur ja a-moll ühe või kahe oktaavi ulatuses.

II klass

Kasutusele võtta kogu instrumendi ulatus. Võimalikult loomuliku ja vaba pillimängu asendi saavutamine. Töö intonatsiooni ja tooniga.

Tehnilised arvestused

II poolaastal – 1 etüüd

Hindelised esinemised

I poolaastal – 2 erineva karakteriga pala
II poolaastal – 2 erineva karakteriga pala

Näited repertuaarist

P. Tšaikovski - Kurb laul
L. van Beethoven - Saksa tants
G. Fr. Händel - Lauluke
F. Schubert - Valss
J. Haydn - Vänskap
J. S. Bach - Laul
J. Lully - Lauluke
G. Fr. Händel - Aaria

Valik kogumikke: N. Hovey *Elementary method saxophone*. P. de Ville *Universal method for the saxophone*. V. Ivanov *Akadeemiline saksofoni kool*. H. Klose *Methode Complete Pour Tous les pour Saxophones*.

Nõuded tehnikale

Helistikud C-a, G-e, F-d, D-b, Bb-g *legatos* ja *non-legatos*, kolmkõlad.

III klass

Muusikalise väljenduslikkuse arendamine. Julge ja konkreetne toonikujundus, kaunis kõla ja puhas mäng. Noodist lugemiseks kasutada lihtsamaid palasid II kl. repertuaarist.

Tehnilised arvestused

I poolaastal – 1 heliredel (vt. Nõuded tehnikale) ja etüüd.
II poolaastal – 1 heliredel (vt. Nõuded tehnikale) ja etüüd.

Hindelised esinemised

I poolaastal – 2 erineva karakteriga pala

II poolaastal – 2 erineva karakteriga pala

Näited repertuaarist

J. Ramo - Kontrtants

L. van Beethoven - Trio

A. Rubiņštein - Meloodia

G. Fr. Händel - Menuet

J. Absil - Spleen, Joyeux depart

B. Smetana - Valss

S. Prokofjev - Vokaliiz

R. Schuman - Meloodia

Valik kogumikke: N. Hovey *Elementary method saxophone*. P. de Ville *Universal method for the saxophone*. V. Ivanov *Akadeemiline saksofoni kool*. H. Klose *Methode Complete Pour Tous les pour Saxophones*.

Nõuded tehnikale

Helistikud C-a, G-e, F-d, D-b, Bb-g *legatos* ja *non-legatos*, kolmkõlad (soovitavalt veerand ja kaheksandiknootides).

IV klass

Muusikalise väljenduslikkuse arendamine. Tutvuda lihtsamate džässirütmide ja štrihhidega ning mängida vastavaid harjutusi. Orkestripartiide harjutamine. Noodist lugemiseks kasutada II kl. repertuaari.

Tehnilised arvestused

I poolaastal – 1 heliredel (vt. Nõuded tehnikale) ja etüüd.

II poolaastal – 1 heliredel (vt. Nõuded tehnikale) ja etüüd.

Hindelised esinemised

I poolaastal – 2 erineva karakteriga pala ja 1 nendest võib olla eksami kavas olev teos.

IV klassi eksamil esitada 2 teost, 1 nendest võib olla ansamblinumber.

Näiteid repertuaarist

L. van Beethoven - Sonatiin

A. Diabelli - Skerzo

R. Schumann - Unistus

J. S. Bach - Menuett

W. A. Mozart - Sonatiin

F. Schubert - Hällilaul

W. A. Mozart - Aaria

Valik kogumikke: N. Hovey *Elementary method saxophone*. P. de Ville *Universal method for the saxophone*. V. Ivanov *Akadeemiline saksofoni kool*. H. Klose *Methode Complete Pour Tous les pour Saxophones*.

Nõuded tehnikale

Helistikud kuni 3 võtmemärgiga. Erinevad štrihhid, veerand- ja kaheksandiknootides, kolmkõlad, lisandub D7.

V klass

Töö tooni kvaliteediga. Tutvuda džässmuusika rütmidega ja mängida vastavat repertuaari. Orkestripartiide harjutamine. Noodist lugemiseks kasutada IV kl. repertuaari.

Tehnilised arvestused

I poolaastal – 1 heliredel (vt. Nõuded tehnikale) ja etüüd.

II poolaastal – 1 heliredel (vt. Nõuded tehnikale) ja etüüd.

Hindelised esinemised

I poolaastal – 2 erineva karakteriga pala

II poolaastal – 2 erineva karakteriga pala

Näiteid repertuaarist

P. Tšaikovski - Magus unelm

E. Grieg - Valss

F. Mendelssohn - Laulu tiibadel

L. van Beethoven - Küla tants

I. Matteson - Aaria

K. Weber - Sonatiin

J. Brahms - Andante

C. Saint-Saëns - Le cygne

J. S. Bach - Air

Valik kogumikke: N. Hovey *Elementary method saxophone*. P. de Ville *Universal method for the saxophone*. V. Ivanov *Akadeemiline saksofoni kool*. H. Klose *Methode Complete Pour Tous les pour Saxophones*.

Nõuded tehnikale

Helistikud kuni 4 võtmemärgiga. >VII₇ põhikuju mollis.

VI klass

Pidev töö igapäevaste harjutustega mängutehnika arendamiseks ja tooni kujundamiseks. Džässmuusika mängimine. Orkestripartiide harjutamine. Ansamblimäng. Noodist lugemiseks kasutada V kl. repertuaari.

Tehnilised arvestused

I poolaastal – 1 heliredel (vt. Nõuded tehnikale) ja etüüd.

II poolaastal – 1 heliredel (vt. Nõuded tehnikale) ja etüüd.

Hindelised esinemised

I poolaastal – 2 erineva karakteriga pala

II poolaastal – 2 erineva karakteriga pala

Näiteid repertuaarist

W. A. Mozart - Rondo in D

A. Rivtšun - Romanss

P. Tšaikovski - Barcarolle

P. Glier - Valss

A. Dvorak - Larghetto
G. Bizet - Toreador
F. Schubert - Serenade
I. Martini - Romance celebre
U. Naissoo - Improvisatsioon

Valik kogumikke: N. Hovey *Elementary method saxophone*. P. de Ville *Universal method for the saxophone*. V. Ivanov *Akadeemiline saksofoni kool*. H. Klose *Methode Complete Pour Tous les pour Saxophones*.

Nõuded tehnikale

Heliredelid kuni 5 võtmemärgiga. Kolmkõlad koos pööretega 4 noodi kaupa, D₇ ja >VII₇.

VII klass

Väljendusrikas fraasikujundus ja eri karakterite väljatoomine. Mängutehniliste võtete arendamine. Orkestripartiide mängimine. Noodist lugemiseks kasutada VI kl. repertuaari.

Tehnilised arvestused

I poolaastal – 1 heliredel (vt. Nõuded tehnikale).

Hindelised esinemised

I poolaastal – esinemine vabatahtlik. Võib esitada teose eksami kavast.

VII klassi eksamil esitada 3 teost:

- suurvorm ja 2 erineva karakteriga pala või
- suurvorm, 1 pala ja 1 ansamblinumber.

Teosed võiksid olla erinevatest ajastutest ja erinevates helistikes.

Näiteid repertuaarist

J. S. Bach - Aaria
P. Bonneau - Süit
J. S. Bach - Sonaat g-moll
G. Fr. Händel - Largo ja allegro
S. Rahmaninov - Vokaliiz
S. Lansen - Saksofoniana
A. Dvorak - Humoresk
W. A. Mozart - Rondo
M. Ravel - Sonatiin
J. Haydn - Sonaat
F. Great - Adagio ja Allegro

Nõuded tehnikale

Kolmkõlad koos pööretega 4 noodi kaupa, D₇ ja >VII₇, kromaatileine heliredel. Edukamate õpilastega ja edasi õppima minejatega harjutada kuni 6-7 võtmemärgiga heliredeleid.

Lisa-aastad

Lisa-aastad annavad õpingute jätkamise võimaluse õpilasele, kellel on soov edasi õppida. Õppeaasta jooksul täiendatakse repertuaari ja tehnilist baasi.

Hindelised esinemised

I poolaastal – 1-2 pala

II poolaastal – 2 erineva karakteriga pala või osa(d) suurvormist

Näiteid repertuaarist

W. A. Mozart - Sonaat

G. Fr. Händel - Sonaat

J. Leclair - Aaria

J. Rameau - Tambourin

T. Albinoni - Adagio

Nõuded tehnikale

Heliredelid kuni 5 võtmemärgiga. Kolmkõlad koos pööretega 4 noodi kaupa, D₇ ja >VII₇, kromaatiline heliredel. Edukamate õpilastega ja edasi õppima minejatega harjutada kuni 6-7 võtmemärgiga heliredeleid.

2. KOOSMÄNG ANSAMBLIS / ORKESTRIS AINEKAVA

Koosmäng

- on võimalus musitseerimiseks koos teiste õpilaste ja õpetajaga;
- arendab õpilaste muusikalisi võimeid;
- võib toimuda nii ansambelis kui ka orkestris samade või erinevate instrumentidega;
- õpetab kuulama pillide kooslusest tulenevaid nüansse;
- toimub 1-2 korda nädalas.

Koosmängu põhieesmärgid on:

- anda võimalus koosmusitseerimiseks;
- õpetada teineteist kuulama ja teistega arvestama;
- õpetada häälestumisoskust ja otsima ühtset koosmängutunnetust;
- arendada meeskonnatöö oskust.

Esinemine toimub 2 korda õppeaastas ühe vabalt valitud palaga.

Hindamine on mitteeristuv (arvestatud/mittearvestatud).

3. SOLFEDŽO AINEKAVA

Solfedžo eesmärgid on:

- arendada sisemist kuulmist, intonatsiooni, laulmisoskust, muusikalist kirjaoskust, analüüsivõimet;
- õpetada muusikateoreetiliste teadmiste kasutamist pillimängus;
- ette valmistada professionaalse muusikahariduse omandamiseks.

Õppeaine maht on 2 rühmatundi nädalas (70 tundi õppeaastas).

Tunnis toimub uue materjali õppimine. Kontrolltöid ja teste tehakse tunnis vastavalt vajadusele, et hinnata läbitud teemal omandatud teadmisi. Õpetaja võib vajadusel anda ka koduseid ülesandeid, mis toetavad läbitud teema omandamist.

Hindamine on eristuv (numbriline).

Õppeaine sisu

- Laulmine
  - Astmetaju arendamine – astmete tabamine astmetabelil, laulmine noodinimedega, silbil, astmenumbritega ja noodi järgi. Rändnoodi kasutamine noodijoonestikul.
  - Heliredelite laulmine – tervikuna, tetrahordide kaupa, erinevates taktimõõttudes, rütmiseeritult, kaanonina.
  - Solfedžeerimine – noodinimedega või sõnadega tundmatu harjutuse laulmine. Taktiviipamise skeemid.
  - Mitmehäälsuse arendamine – intervallide, akordide, järgnevuste laulmine, mitmehäälsed harjutused, saatega laul.
- Rütm – rütmiline liikumine, rütmisilpide omandamine, rütmiharjutused ühele ja kahele käele, rütmi koputamine koos pulsilöökidega (taktiviipamisega), *ostinato*, saaterütm, rütmikaanon.
- Analüüs – rütmianalüüs, meloodiaanalüüs, vormianalüüs, laadi ja helistiku analüüs, intervallide, akordide, dünaamika analüüs.
- Diktaat – Meloodiline diktaat. Rütmidiktaat. Mäludiktaat. Astmediktaat (8 nooti, esitatakse meetrumivabalt, õpilane kirjutab astmed üles vahetult mängimise ajal).
- Improvisatsioon
  - Meloodia improviseatsioon: vastavalt läbivõetud teemale (astmed, helistik, akord), etteantud rütmile.
  - Rütmi improviseatsioon: õpitud taktimõõttudes, õpitud meloodia saateks, teatud rütmigruppidega, lihtsamad rütmipartituurid.
  - Saate improviseatsioon: bass antud meloodiale, teine hääl antud meloodiale, põhikolmkõlade bassi saade.
- Itaalia keelsed oskussõnad – tempode nimetused, tempomuutused, dünaamika, iseloomu väljendavad sõnad.

Eksam tuleb sooritada IV ja VII klassi lõpetamisel.

3.1. NÕUDED KLASSIDE KAUPA:

Ettevalmistus

Põhieesmärgid: Rütmiõpetus. Laaditaju arendamine. Duur ja moll.

Nõuded õpilasele:

- **Oskab laulda** C- ja G-duuri ning loomulikku a- ja e-molli.
- **Tunneb** kuulmise järgi ära järgnevad rütmid ja **oskab** neid **kasutada**

- **Teab mõisteid**: noodijoonestik, takt, taktijoon, lõpujoon, viiulivõti, nootide tähtnimed, T (t), *piano* (vaikselt), *forte* (valjult).

NOOREM ASTE

I klass

Põhieesmärgid: Rütmiõpetus. Laaditaju arendamine. Duur ja moll.

Nõuded õpilasele:

- **Oskab laulda** ja **kirjutada** C-, G-, D- ja F-duuri ning loomulikku a-, e- ja d-molli ning **lahendada** püsimatuid astmeid püsivatesse.

üles ja/või alla. v.6, s.6, v.7 V astmelt lahendusega s.3 duuris ja v.3 mollis. s.7 I astmelt lahendusega p.8

- **Teab mõisteid:** kolmkõla põhikuju ja pööre, 3/8 taktimõõt, dominantseptakord, kolmkõla helide nimetused (priim, tert, kvint), transponeerimine.
- **Oskab noodistada** 6-8 taktilisi rütmi-ja meloodiadiktaate, 8-noodilisi astmediktaate.

IV klass

Põhieesmärgid: valmistumine üleminekuksamiks, õpitu kinnistamine, lahendusega intervallid.

Nõuded õpilasele:

- **Oskab laulda** ja **kirjutada** kuni 4 võtmemärgiga helistikke, õpitud intervalle ja akorde nii helistikus kui ka antud noodist.
- **Tunneb kuulmise** ja **noodipildi järgi ära** õpitud helilaadid, intervallid, akordid ja rütmid.
- **Teab mõisteid** samanimelised helistikud, süntkoop, triool.
- **Oskab noodistada** 6-8-taktilisi rütmi-ja meloodiadiktaate, 8-noodilisi astmediktaate.
- **Teab intervallide suurust toonides** ja **oskab neid ehitada** antud noodist üles ja alla;
- **Tunneb tähtharmoniat** õpitud akordide ja helistike piires.
- **Oskab kasutada** ja **eristab kuulmise järgi** triooli ja süntkoopi.
- **Tunneb dominantseptakordi** (V₇) koos lahendusega nii duuris kui harmoonilises mollis.
- **On tuttav** kõrvalastmete kolmkõladega.

IV klassi eksam koosneb kirjalikust ja suulisest osast. Eksamil kasutatavad laadid on loomulik duur ja harmooniline moll, kasutatavad taktimõõdud 2/4 ja 3/4 (va rütmiharjutuse koputamisel, kus võib esineda ka 3/8).

Kirjalik:

- Meloodiline diktaat kuni 8 takti 2/4 või 3/4 taktimõõdus. Mängitakse kuni 10 korda.
- Rütmidiktaat 4 takti 2/4 või 3/4 taktimõõdus. Mängitakse kuni 8 korda.
- Intervallide ja akordide kuulamine. Mängitakse kokku 8 lihtintervalli ja/või akordi (kolmkõla ja pöörded), mis kuulmise järgi tuleb ära tunda ja tähistus kirja panna. Igat neist mängitakse 3 korda järjest: harmooniliselt ja meloodiliselt.
- Antud noodist intervallide ehitamine (üles või alla), antud helistikus põhikolmkõlade, toonika kolmkõla ja selle pöörete ehitamine, V₇ ehitamine ja lahendamine. Helistiku määramine.
- Antud akordi, intervallide ja helistiku määramine.

Suuline:

- Antud helistiku, selle toonika kolmkõla (I astme kolmkõla) ja pöörete laulmine.
- Antud helistiku põhikolmkõlade ja V₇ laulmine koos lahendusega.
- Rütmiharjutuse (kuni 8 takti) koputamine.
- Tundmatu harjutuse laulmine või aasta jooksul õpitud harjutuse laulmine.

VANEM ASTE

V klass

Põhieesmärgid: Suurendatud ja vähendatud intervallid. Põhikolmkõlade pöörded. Kolmehäälne akordide järgnevus.

Nõuded õpilasele:

- **Osata laulda, kirjutada ja tunda** noodipildi järgi kuni 5 võtmemärgiga helistikke ja põhikolmkõlasid pööretega (loomulik duur ning loomulik, harmooniline ja meloodiline moll), V_7 lahendusega, $>VII$ lahendusega duuris ja harmoonilises mollis.
- **Ehitada ja laulda antud noodist** üles ja alla lihtintervalle. Dissoneerivaid intervalle lahendustega duuris ja harmoonilises mollis, <4 IV astmelt lahendusega v.6, s.6, >5 VII astmelt lahendusega s.3, v.3, harmoonilises mollis, >7 VII astmelt lahendusega p.5, <2 VI astmelt lahendusega p.4
- **Teab** liht- ja liitkadentse (akordide tähistused on rooma numbrites kui ka tähtharmonia akordimärkidega). Lihtkadentsid – autentne (I V I) ja plagaalne (I IV I). Liitkadentsi esimene (I IV V I) ja teine kuju (I IV K_{64} V I). Harmoonilisi kadentse 4 takti - esimesel poolaastal kolmehäälselt; teisel poolaastal neljahäälselt.
- **Oskab tähistada** põhikolmkõlade ja nende pöörete ning kõrvalastmete kolmkõlade ja diatooniliste septakordide tähtharmonia akordimärkidega.
- **Tunneb ja oskab kasutada** rütmi ja taktimõõdu osas pidet, sünkoopt, triooli ning $3/8$ ja $6/8$ taktimõõtu grupeerimist ning taktiviipamist.
- **Oskab laulda** harjutusi ja kaanoneid noodist (ka mitmehäälsus).
- **Oskab noodistada** 4-8 taktilisi rütmi- ja meloodiadiktaate.

VI klass

Põhieesmärgid: Dominantseptakordi pöörded lahendusega duuris ja mollis. Kaldumine ja modulatsioon. Harmooniline duur.

Nõuded õpilasele:

- **Oskab laulda ja kirjutada**
  - kuni 6 võtmemärgiga helistikes (loomulik duur ning loomulik, harmooniline ja meloodiline moll) õpitud akorde, intervalle ja harjutusi;
  - põhikolmkõlasid harmoonilises duuris;
  - dominantseptakordi (V_7) pöörded lahendusega duuris ja harmoonilises mollis: I pööre (V_{65}) lahendusega toonikasse T, t (I); II pööre (V_{43}) lahendusega toonikasse T, t (I); III pööre (V_2) lahendusega toonika sekstakordi T_6 , t_6 , (I $\bar{6}$).
  - harmoonilises duuris <2 VI astmelt lahendusega p.4; >7 VII astmelt lahendusega p.5
- **Oskab kuulmise järgi kirjutada** harmoonilisi järgnevusi (4-8 takti) ja neid laulda.
- **Oskab kasutada** pidekaarega rütme ja punkteerida $6/8$ taktimõõdus.
- **Tunneb taktimõõte** $2/2 = \bar{c}$, $3/2$ ja $6/4$.
- **Oskab noodistada** 4-8 taktilisi rütmi- ja meloodiadiktaate.

VII klass

Põhieesmärgid: Intervallide ja akordide ehitamine, kuulamine, laulmine. Vähendatud ja väike juhtseptakord. Valmistumine lõpueksamiks.

Nõuded õpilasele:

- **On tuttav**
  - 6-7 võtmemärgiga duuride ja mollidega (loomulik duur ning loomulik, harmooniline ja meloodiline moll) ning on tutvunud ka diatooniliste laadide, pentatoonika ja kromaatilise duuri ja molliga;
  - teise astme septakordiga - II_7 ;
  - väikese VII_7 põhikujus, lahendusega duuri;

- >VII₇ põhikujus, lahendusega duuri ja molli;
- katkestatud kadentsiga.
- **Tunneb** diatoonilisi septakorde ning oskab neid tätharmonia akordimärkidega tähistada.
- **Teab** ja **oskab kasutada** keerukamaid sünkoope, pidesid, segataktimõõtu ja vahelduvtaktimõõtu.
- **Oskab noodistada** 4-8 taktilisi rütmi- ja meloodiadiktaate ühe- ja kahehäälselt.

VII klassi eksam koosneb kirjalikust ja suulisest osast. Eksamil on diktaadid ja suulised ülesanded kuni 4 võtmemärgiga helistikes, akordide ehitamine kuni 5 võtmemärgiga helistikes. Kasutatavad laadid on loomulik duur ja harmooniline moll, suulises osas ka meloodiline moll. Kasutatavad taktimõõdud on 3/4, 4/4 ja 3/8 või 6/8.

Kirjalik:

- Meloodiline diktaat kuni 8 takti 3/4, 4/4 või 6/8 taktimõõdus. Mängitakse kuni 10 korda.
- Rütmidiktaat kuni 8 takti 3/4, 4/4 või 3/8 taktimõõdus. Mängitakse kuni 10 korda
- Harmooniline järgnevus duuris või harmoonilises mollis kuni 5 takti.
- Intervallide ja akordide kuulamine ja määramine koos lahendusega.
- Intervallide ja akordide ehitamine ning lahendamine antud helistikus või antud noodist. Põhikolmkõlad pööretega, V₇ põhikujus, II₇ loomulikus duuris, VII₇ loomulikus duuris, >VII₇ harmoonilises mollis.

Suuline:

- Tundmatu harjutuse laulmine.
- Tundmatu rütmiharjutuse koputamine.
- Akordide laulmine kas
  - a) juhtseptakord ja dominantseptakordi pööre lahendusega antud helistikus või
  - b) 4–6 akordist koosnev kadentsialane järgnevus õpetaja poolt antud akorditähistuse järgi.
- Soovi korral loomuliku, harmoonilise või meloodilise molli laulmine.

Lisa-aastad

Kui õpilasel on edaspidi plaan jätkata õpinguid mujal, tuleb silmas pidada vastava õppeasutuse sisseastumiskatsete nõudeid.

- **Liittaktimõõdud.**
- **Laadid.** Kromaatiline duur ja moll. Diatoonilised laadid. Pentatoonika. Vahelduv laad. Modulatsioon ja kaldumine. I järgu sugulushelistikud.
- **Intervallid.** Harmooniline duur <4 VI astmelt lahendusega s.6; >5 II astmelt lahendusega v.3
Loomulikus mollis <4 VI astmelt lahendusega v.6; >5 II astmelt lahendusega s.3.
- **Akordid.** Harmoonilises duuris <VI lahendusega T₆; >II lahendusega T₆. Loomulikus mollis >II lahendusega t₆.
Harmoonilises mollis <III lahendusega t₆. II₇ septakord ja juhtseptakordid ning nende pöörded.
- **Diktaat.** 1-2-hääline (kromaatilised helid, kaldumine, modulatsioon).

4. MUUSIKALOO AINEKAVA

Muusikalugu võimaldab

- suunata õpilasi teadlikult muusikat kuulama ja kuuldot analüüsima;
- tutvuda erinevate muusika vormide ja žanritega muusikateoste abil;
- õpetada muusikaliste terminite kasutamist;
- märgata erinevate ajastute heliloojate loomingus erinevusi, sarnasusi ja mõjutusi;
- tutvustada muusikainstrumente ja nende tämbreid;
- vestelda iga tunni alguses kodukandi ja Eesti muusikaelust (muusikauudistest) tervikuna, milles võimalusel kasutada helisalvestusi, videokatkendeid või muid illustratsioone;
- mõista ja ka endal ajastutruumalt esitada erinevatel ajastutel loodud muusikat.

Õppeaine maht on 1 rühmatundi nädalas (35 tundi õppeaastas).

Õpetaja saab ise otsustada teemade lõimimise ja läbimise järjekorra. Ka loetletud heliteostest on õpetajal võimalus teha oma valik (asendada heliteos teisega jne).

Hindamine on eristuv (numbriline). Poolaasta hinded moodustuvad tööprotsessi hinnetest, aastahinne poolaasta hinnetest.

4.1 NÕUDED KLASSIDE KAUPA

III ja IV õppeaasta

Sissejuhatav teema. Muusikaloo sisu, selle koht kooli teiste õppeainete hulgas. Muusikaline heli. Heli omadused. Heli teekond tekkimisest kuulajani. Akustika aabitsatõed. Muusika väljendusvahendid: meloodia, rütm, tempo, dünaamika, tämber, register, kooskõla (harmonia), faktuur.

Eesti rahvusmuusika. Vanem ja uuem rahvalaul. Rahvapillid ja pillilood. Rahvatantsud.

Vokaalmuusika. Hääleliigid (sopran, alt, tenor, bariton, bass). Kooriliigid (laste-, nais-, mees, segakoor) Laulud. Koorilaul. Rahvalikud laulud. Pop-laulud. Ansamblid. Nende koosseis.

Instrumentaalmuusika. Instrumentaalkoosseisud (duo, trio, kvartett, keelpilli-, puhkpilli ja sümfooniaorkester). Sümfooniaorkestri pillid partituuri järjekorras. Puhkpillid, keelpillid, löökpillid. Pillirühmadest moodustuvad ansamblid (puupuhkpilli kvartett jne.). Kokkuvõtteks, partituuri järjekorra kinnistamiseks *B. Britteni variatsioonid Purcelli teemale*. Orel ja klaver (kaks kuningat). Süntesaator (kas kroonprints?). Pillid, mida tavaliselt sümfooniaorkestri põhikoosseisus ei esine.

Programm – muusika

S. Prokofjev *Petja ja hunt*.

C. Saint Saëns *Loomade karneval*.

A. Marguste *Punane raamat*.

A. Vivaldi *Aastaajad*.

E. Grieg *Peer Gynt*.

M. Mussorgski *Pildid näituselt*.

Helitööde ülesehitus. Kuulamisülesannete kasutamise meetodika omandamine. Ühe- ja kahejaoline ülesehitus. Kolmejaoline vorm. Liht- ja liitvorm (kahe- ja kolmeosaline). Variatsioonid. Rondo.

Tantsud. Ajaloolised tantsud: pavaan, galjard, braanl; menuett, gavott, ekossees; polonees, masurka, krakovjakk, polka, booloro, tšardaš, valss, habaneera, tango. Tantsusüit. Aasia, aafrika, ladina – ameerika rütmid. Peotantsud. Kaasaegsed tantsud. Ballett.

Lavamuusika. Muusika sõnalavastuses. Ooper. Rock-ooper. Operett. Muusikal.

V õppeaasta

Keskaeg. Ajastu üldiseloostus. Romaani ja gooti stiil. Gregooriuse laul. Varajane mitmehäälsus. Ilmalik muusika - Rüütli laul.

Renessanss. Ajastu üldiseloostus, võrdlus keskajaga. Uued ilmalikud laulužanrid: madrigal. Tantsusüit. Pime muusik Firenzest Francesco Landino. Madalmaade koolkond, selle tähtsus polüfoonilise muusika arengus. Tähtsamad esindajad. Renessansi ajastul kasutatud pillidest (klavessiin, viola da gamba, plokkflööt, tromboon).

Barokk. Ajastu üldiseloostus, võrdlus renessansiga. Muusika iseloostus, tähtsamad žanrid: kontsert, kantaat, oratoorium, passioon, missa 5 osa. Ooperi tekkimine. Viul ja orel soolopillidena. A. Vivaldi *Aastaajad*.

Johann Sebastian Bach. Ülevaade eluloost. Inventsioonid, prelüüdid ja fuugad (HTK). Oreliteosed. Kohvikantaadist Liecheni aaria, Matteuse passioonist aaria *Erbarne dich, mein Gott*, Ave Maria. *Passacaglia ja fuuga c-moll. Orelitokaata ja fuuga d-moll. Concerto grosso mõiste. Brandenburgi kontserdid.* Vokaalmuusika. Mõni aaria või kantaadi osa.

Georg Friedrich Händel. Ülevaade eluloost ja loomingust. *Largo* ooperist Xerxes, *Veemuusika, Tulevärgimuusika*, koor oratooriumist *Messias*.

Klassitsism. Ajastu üldiseloostus. Uue helikeele võrdlus barokiga. Uued žanrid: sonaadivorm, keelpillikvartett, sümfoonia mõiste ja ülesehitus. Klassikalise sümfooniaorkestri kujunemine.

Joseph Haydn. Ülevaade eluloost ja loomingust. Instrumentaalkontsert. Keelpillikvartett „Keisrikvartett“ op.76 nr 3, II osa. *Sümfoonia nr 103 Es-duur. Kontsert trompetile ja orkestrile Es-duur*, I osa. *Sümfoonia nr 94 „Üllatussümfoonia“* II osa.

Wolfgang Amadeus Mozart. Ülevaade eluloost ja loomingust. Imelapse periood. *Sümfoonia nr 40 g-moll. Klaverisonaat nr 11 A-duur. Serenaad Väike öömuusika.* Ülevaade ooperiloomingust. Katkendid ooperitest *Figaro pulm, Don Giovanni, Völuföööt (Öökuninganna aaria).* Reekviemi mõiste. Osad *Reekviemist* (nr 2 *Dies irae*, nr 7 *Lacrymosa*).

Ludvig van Beethoven. Ülevaade elust ja loomingust. Helikeele erinevus võrrelduna Haydni ja Mozarti loominguga. *Klaverisonaat nr 8 c-moll op.13 „Pateetiline“.* *Klaverisonaat nr 2 cis-moll op.27 „Kuupaistesonaat“.* *Klaverisonaat nr 23 f-moll op.57 „Appassionata“.* *Sümfoonia nr 5, Sümfoonia nr 9* (katkend sümfoonia lõpust kooriga).

VI õppeaasta

Romantism. Ajastu üldiseloostus.

Franz Schubert. Ülevaade elust ja loomingust. Laulud *Forell. Muusikale. Ave Maria. Ballaad. Metshaldjas.* Laulutsükliid. *Kaunis Möldriniu (Rändamine, Kuhu, Kütt, Mölder ja oja).* *Talvine teekond (Pärnapuu, Kevadunelm, Post, Vares, Leierkastimees).* Klaverimuusika.

Forelli kvintett A-duur op.114 - teos klaverile, viulile, violale, tšellole ja kontrabassile. Sümfooniad. *Sümfoonia nr 8 h-moll* I osa „Lõpetamata“.

Frédéric Franciszek Chopin. Ülevaade elust ja loomingust. Etüüdid. *Etüüd E-duur, op.10 nr 3 Etüüd As-duur op.25 nr 1*. Prelüüdid. *Prelüüd Des-duur op.28, nr 15 Poloneesid Polonees op.53 As-duur „Heroiline“*. Masurkad. *Masurka a-moll op.67 nr 4 Masurka F-duur op.68 nr 3 Valsid. Valss op.64 nr 1 Des-duur „Minutivalss“*.

Robert Schumann. Ülevaade elust ja loomingust. Klaverimuusika. Klaveripalade tsükkel *Karneval op.9 (Eusebius, Florestan, Chiarina, Davidsbündlerite marss)* Klaveripalade tsükkel *Stseenid lapsepõlvest op.15 (Unistus)*.

Ferenc Liszt. Ülevaade elust ja loomingust. Klaverilooming *Mefisto-valss. Nokturn. Armuunelmad. Ungari rapsoodia nr 2 cis-moll. Etüüd Tuisk. Etüüd nr 2 Gnoomide ringmäng.*

RAHVUSROMANTISM

Norra muusika. Norra rahvusmuusika.

Edvard Grieg. Ülevaade elust ja loomingust. Orkestrimuusika. *Lüüriline süit op.54 (Norra talupoja marss)*. Muusika H. Ibseni draamale *Peer Gynt* I süidi I ja IV osa. *Kontsert klaverile ja orkestrile a-moll, I osa.*

Soome muusika. Soome rahvalaul. Seos eesti muusikaga. *Hümn. Porilaste marss. Einojuhani Rautavaara Cantus aretieus III osa Luigelend.*

Jean Sibelius. Ülevaade elust ja loomingust. Sümfooniline poem *Finlandia. Kurb valss. Sümfoonia nr 2 IV osa. Süit viulile ja keelpilliorkestrile III osa Suvel.*

Rootsi muusika. Rootsi rahvamuusika.

Hugo Alfven. Ülevaade elust ja loomingust. *Rootsi polka (Polka från Roslagen). Karjasetüüdruku tants. Rootsi rapsoodia nr 1*

BALTIMAADE MUUSIKA

Läti muusika. Läti rahvamuusika. Cimze seminari osa eesti muusikakultuuris. Ühislauluvara.

Leedu muusika. Sutartines kui kogu maailma ulatuses ainulaadne nähtus.

Mikalojus Čiurlionis. Helilooja ja kunstnik. Sümfooniline poem *Mets*. Sümfooniline poem *Meri*.

VEENE MUUSIKA

Mihhail Glinka. Ülevaade elust ja loomingust. Orkestrimuusika. Sümfooniline fantaasia *Kamarinskaja*. Ooperid. Ooperi *Ruslan ja Ljudmilla* avamäng.

Aleksander Borodin. Ülevaade elust ja loomingust. Ooper *Vürst Igor. Polovetside tantsud*.

Modest Mussorgski. Ülevaade elust ja loomingust. Laulud *Kirp, Hällilaul Jeromškale*. Klaveripalade tsükkel *Pildid näituselt*.

Nikolai Rimski-Korsakov. Ülevaade elust ja loomingust. Sümfooniline süit *Šeherezade*. Ooper *Muinasjutt tsaar Saltanist, Kimalse lend*.

Pjotr Tšaikovski. Ülevaade elust ja loomingust. Klaveripalade tsükkel *Aastaajad. Kontsert klaverile ja orkestrile nr.1* Sümfooniad. *Sümfoonia nr. 5* Ooperid. *Ooper Jevgeni Onegin* (sissejuhatus, *Tatjana ja Olga duett, Tatjana kirja stseen, Onegini aaria*). Balletid. *Pähklipureja. Uinuv kaunitar. Luikede järv.*

Sergei Prokofjev. Ülevaade elust ja loomingust. Balletid. *Romeo ja Julia* (*Tütarlaps Julia, Montecchi ja Capuletti, Rüütlite tants*). Sümfooniad. *Sümfoonia nr 1 op.25* „Klassikaline“. *Sümfoonia nr 7 op.131* „Noorte“.

Dmitri Šostakovitš. Ülevaade elust ja loomingust. Prelüüdid ja fuugad. *Sümfoonia nr 5* Filmimuusika.

VII õppeaasta

Eesti rahvusliku muusikakultuuri tekkimine 19. saj. keskel. Laulu- ja mänguseltsid, nende osatähtsus koorilaulu arengus. Esimesed üldlaulupeod, repertuaar ja tähtsus Eesti muusikas. **Johann Voldemar Jannseni** tegevus I üldlaulupeo organiseerimisel. I sümfooniaorkestri loomine 1900. a. **Aleksander Läte** poolt. Tema looming ja muusikaline tegevus Tartus. Eesti rahvusliku heliloomingu teerajajad **Aleksander Kunileid, Aleksander Eduard Thomson, Friedrich August Saebelman, Karl August Hermann**, nende elu ja looming. Esimesed professionaalse haridusega heliloojad **Johannes Kappel, Miina Härma, Konstantin Türnpu**. Esimesed kompositsioonilase haridusega heliloojad **Rudolf Tobias ja Artur Kapp**. Nende osa eesti sümfoonilise muusika arendamises. (Avamängud *Julius Caesar ja Don Carlos*). Esimene Eesti klaverikontsert. R. Tobiase *Kontsertpala*. Koorilaul *Eks teie tea*. Esimesed oratooriumid (R. Tobiase *Joonase lähetamine* ja A. Kapi *Hiiob*). **Eduard Tubin** – Eesti suurim sümfonist, esimese eesti balleti *Kratt* looja. (Katkend mõnest sümfoonist ja balletist *Kratt*.) Põhjamaise helikeele taotlused **Heino Elleri** instrumentaalmuusikas. *Kodumaine viis*. (Sümfooniline poem *Koit*).

Rahvusliku koorilaulu areng. Mart Saar ja Cyrillius Kreek. Rahvusviiside arendusvõtted nende koorilauludes. Näited M. Saare klaveripaladest ja soololauludest. Vaimulikud rahvaviisid C. Kreegi loomingus. Katkend *Reekviemist. Mu süda ärka üles*.

Rahvusmuusika kasutamine **Veljo Tormise** muusikas. Võrdlus M. Härma, M. Saare ja C. Kreegiga. Näited – *Eesti kalendrilauludest, Ingerimaa õhtud* jm.

Uute muusikaväljendusvahendite areng 1960. aastate instrumentaalmuusikas. NEOKLASSITSISM (**Eino Tamberg** *Concerto grosso, Jaan Rääts* *Kontsert kammerorkestrile, Arvo Pärt* *Partita*). **Arvo Pärdi** loomingus kaks perioodi. KOLLAAŽ (A. Pärt *Kollaaž B-A-C-H*). DODEKAFOONIA (A. Pärt *Nekroloog*). ALEATOORIKA (**Jaan Koha** *Rondo*).

Uusi jooni XX saj. II poolel sündinud heliloojale loomingus. Lepo Sumera. Erkki-Sven Tüür jt.

Ülevaade eesti ooperi arengust. Evald Aav. Eugen Kapp. Villem Kapp. Gustav Ernesaks. Eino Tamberg.

5. ÜLDKLAVERI AINEKAVA

Üldklaveri õppe eesmärk on mitmekesistada õpilase hariduslikku valikut, stimuleerida loomingulist aktiivsust, tutvustada klaverimängu erinevaid kujundeid ja võtteid ning arendada muusikateoreetiliste teadmiste kasutamise oskust.

Üldklaveri õpe võimaldatakse õpilase soovi ja kooli võimaluse korral.

Õpingud toimuvad individuaalse õppekava alusel alates 3. klassist ja 1 õppetund nädalas.

Hindeline esinemine toimub 1 kord aastas. Esinemisel võib mängida noodist.

Hindamine on mitteeristuv (arvestatud/mittearvestatud).

6. LISAERIALA AINEKAVA

Lisapilli õpet võimaldatakse õpilase soovi ja kooli võimaluse korral alates 3. klassist ja 1 õppetund nädalas. Õpingud toimuvad individuaalse õppekava alusel.

Hindamine on eristuv (numbriline).